

MADEN İŞÇİSİYLE “EV”Lİ:
“BURADA KADINLAR HİÇ DURMAZ KIZIM...”

Coőku ÇELİK – Ecehan BALTA

hayatları ile bizim hayatlarımıza dokunmuş, Şimdi aramızda olmayan iki güzel arkadaşımıza, iki güzel kadına:

Ceren Tecim ve *Sevilay Kaygalak*'ın güzel anılarına....

ARAŐTIRMANIN HEDEFİ

ARAŞTIRMA SONUCUNDA;

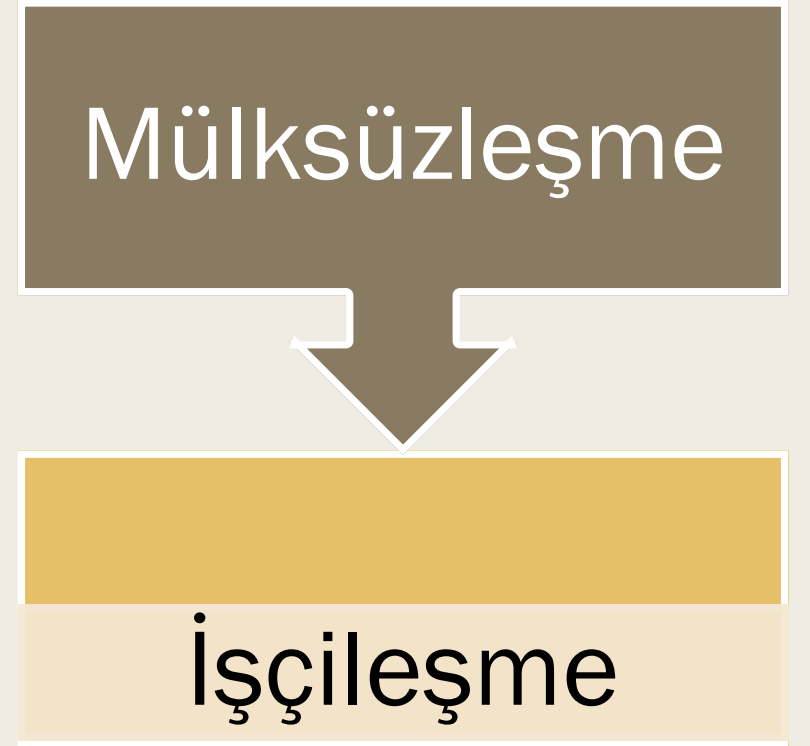
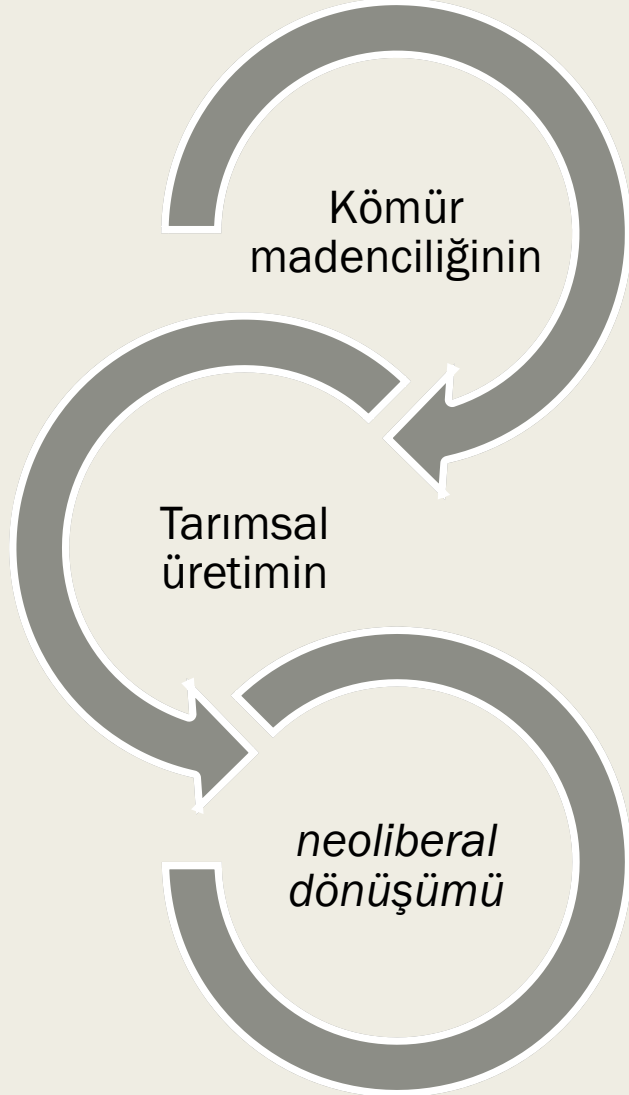
- Maden iŐçilerinin eŐlerinin ev kadınlığı ve çalıŐma pratikleri betimlenmiŐ;
- İŐçi / yoksul kadınların içinde maden işçisi eŐlerinin farklı bir deneyimi olduğu gösterilmiŐ,
- Tarımda neoliberal dönüşüm ve topraktan kopma süreçleri bağlamında «ev kadınlığı» pratiklerinin farklılaŐtđđının altı çizilmiŐ, VE
- Ev kadınlığı pratiğini yeniden üretime (bakım emeği ve duygusal emeğe) indirgeyen literatüre bu çalıŐmadan önce getirilen farklı bakıŐ açısının yeni bulgularla zenginleŐtirilmiŐ olması hedeflenmiŐtir.

ARAŐTIRMANIN YÖNTEMİ

Alan araŐtirması, 2018 yılının Temmuz ve Ağustos aylarında Soma, Kınık ve Savaştepe ilçelerinde eşleri madenci olan tarım işçisi kadınlarla derinlemesine mülakat, odak grup görüşmeleri, katılımcı gözlem teknikleri ve araştırma günlüğü metotları kullanılarak yapılmıştır.

2-13 Temmuz 2018 tarihleri arasında, araŐtırmacılardan CoŐku Çelik, 25-30 Ağustos 2018 tarihleri arasında ise iki araŐtırmacı birlikte havzada bulunmuş ve sırasıyla tütün ve domates-biber hasatına denk gelen bu dönemlerde tarım işçisi kadınlarla görüşmeler yapmıştır.

ARKAPLAN

BİR NOT:

Kırsal dönüşümün ve dolayısıyla kırdaki emek sürecinin dönüşümünün analiz birimi hane olduğu ölçüde, analizde toplumsal cinsiyetlendirilmiş bir temelde olmalıdır.

*Nitekim Soma'da da temel olarak geçim araçlarının çeşitlendirilmesi olarak tanımlanabilecek bu dönüşüm süreci tarımsal üretimde ve hane içi yeniden üretimde **kadın emeğinin aşırı sömürsüne** işaret etmektedir.*

BULGULAR

- **Tarımda Kadın Emeği ve Üretim Süreci**
- **Geçimlik Üretim, Yeniden Üretim Emeği ve Gündelik Yaşam**

Tarımda Kadın Emeği ve Üretim Süreci

“Biz Şimdi Nisan’da bir çıkarız Ocak’ta geliriz”

Bizim yapmadığımız iş yok. Domatesi ekeriz mesela, apalarız sonra pamuk gelir. Pamuğu ağalarım, pamuğun çapası biter sonra domates toplamaya başlarım. Domates biter, sonra biberler çıkar. Biberler daha geç çıkar, Ağustos sonunda. Onlar da Eylül sonuna biter, sonra da zeytine başlanır. Bu sefer Akhisar ovasına... Zeytin Eylül’de başlar, 2-3 ay sürer...

erkekler ne yapar(dı)?

«Bizim mesela adamlar biz olmasak madene girmese de bizim yaptığımızı yapamazlar. Hele tütünü hiç yapamazlar. **Tütün kadın işidir. Zor çünkü, sabır istiyor.** Erkekler daha sabırsız olur. Kadın daha sabırlıdır. Biraz da kadınların yapabileceği bir iş tabii. El işi gibi bir şey baksana. Kadının eli daha yatkındır. (Gülerek) Bak sen bile kaçınıcıyı dizdin. Sadece şimdi madene gittiklerinden öyle değil hep öyleydi. Mesela nasıl olurdu? Erkek ızgaraya falan bakardı. Eğilip de tütün kırmazlardı cayır cayır canım...»

“Erkek dayanamaz. Erkek sepet çeker, kasa sarar... Devamlı eğilmek fazla istemez erkek. Güneşin altında...”

“biz orasını bilmeyiz”

«topraktan ve tarımsal üretimden değil, toprağın ve üretimin kontrolünden daha fazla koparıldığımız bir süreç»

Havzada sözleşmeli olarak tütün üretimi yapan kadınların ciddi bir kısmı madenci eşidir.

Ancak, tüccarla sözleşmenin yapılması, üretilen ürünün satılması gibi süreçler erkekler tarafından yönetilmekte, kadınlar ise sadece üretim sürecinde, emek güçleriyle yer almaktadır.

Nitekim görüşme yapılan kadınlara sözleşme şartlarına, ürün fiyatlarına dair sorular sorulduğunda alınan cevaplar “biz orasını bilmeyiz”, “onu adamlar bilir, sözleşmeyi onlar yapar” biçimindeydi.

“Ben kendim dayıbaşıyım. Ekip götürüyorum işte çalışıyorlar. Ekibi götürürüm, patronlarından paralarını alırım... Eşim alır gerçi parayı ben şey yapmam da...”

çocuk emeği

«Ben çocuklarla gidiyorum mecburen. Düşünün 12 yaşında çocuk işe gidiyor. Dünkü sıcakđı gördün mesela, 45 derece vardı. Nem de vardı. 45 derece sıcakđın altında, 50 milyona akşama kadar domates topluyoruz. Bir umut çocuğumuzu okutabilir miyiz, okul masraflarını giderebilir miyiz... Ama çalıştığın yerde 10 yaşında 12 yaşında çocuk işe gidiyor yani. Mesela benim oğlum 13 yaşında, sepet taşıyor. Düşün yani hamallık yapıyor. 13 yaşında çocuk! 13 yaşında çocuk sabah 7'den akşam 6'ya kadar hamallık yapıyor.»

BULGULAR

- Tarımda Kadın Emeği ve Üretim Süreci
- **Geçimlik Üretim, Yeniden Üretim Emeği ve Gündelik Yaşam**

Kadının yeniden üretim emeği

- Bahçe-bostan ekme, hayvan yetiştirme biçiminde olan ailenin tüketimini karşılamak için yapılan geçimlik üretim;
- Maden işçisinin ve ailenin yeniden üretimi

«Bizim hayat çok hızlı... Anlatılmaz yaşanır... İnan takip edemezsin. Birgün bir dene, gücün yetmez. Durursun, ben senin hızına yetişemem der oturursun»

«Sabah 5'te kalkıyorum. Yemek hazırlıyorum, sabah kahvaltısı ve öğlen yemeği. İki tane çocuğumu hazırlıyorum. Eşimin işi olmadığı için benle ovaya gidiyor. Sepetleri taşıyor benimle gelip. 7 buçuk gibi biniyoruz arabaya, 9 gibi kahvaltımızı yapıyoruz orada. Tekrar başlayıp, 2 buçukta akşama kadar... sonra eve geldin. Evin tek kadını olduğun için bütün iş sana düşüyor. Bulaşık, temizlik... Çocukların banyosu, ev temizliği... Silip süpürmek zorundasın, ev temiz olmak zorunda. Çocuklarına yemek yedirmek zorundasın. Bir kadına düşen... Bütün gün bir kadına düşüyor.»

maden işçisiyle «ev»li

«Zaten biz evlenirken madenci olmayanlara kız verilmezdi. Sigortası falan var. Tarımın sigortası yok. Bir şey olsa... Sonrası yok. Orada bir kaza falan olsa sigorta bakmıyor. Onun için mecburen sigortalı işi olana kız veriyorlar.»

«Madencinin eşi olmak bana göre zor. Neden zor? Yaz geldi mi... Yine kışın iki ay rahat da. Bazen Mehmet eve geliyor ben çıkıyorum. Mehmet gece vardiyasında saat 1'de geliyor, ben saat 3'te kalkıp tütüne gidiyorum. Bazen yemeğini yetiştiremiyorum düşün... Zor oluyor. Evde hayvan var, evindeki yemeğin var, eşinin bakımı var. Şirket yapmıyor ki, kıyafetlerin yıkanması falan hep bende.»

«Erkek bir madene gidiyor. Geri kalan her şey kadınlarda. Çiftçiliği de yapıyorsun, pazarın yapıyorsun, eşine torba hazırlıyorsun... Hep onu kendine vazife olarak görüyorsun. Hep senin üzerine düşüyor çocuğun, çoluğun, ova işleri, eşine bakma görevi... Hep senin üzerine kalıyor. Eşin sadece madene gidiyor. Bir madene gitmediğim eksik valla. Yarın öbür gün onu da biz yaparız bu gidişle.»

Ev işine de iş dersek, biz hiç durmadan çalışıyoruz. Sadece uyurken çalışmayız biz. Onu da yapamıyoruz ki doğru düzgün. Ben dün saat 11'de yattım mesela 3'te geri kalktım. Genelde 2 saat 3 saat uykuyla duruyoruz.

SONUÇ VE TARTIŞMA...